

потреб суспільства в цифровій трансформації освіти дорослих, українські науковці й практики зорієнтовані на цей напрям, створюючи велику кількість інноваційних освітніх і наукових продуктів.

Висновки. Отже, визначено, що до основних цифрових освітніх і наукових продуктів, які застосовують в умовах університетів третього віку, відносять платформи, на яких проводиться дистанційне навчання, синхронні засоби навчання, системи управління навчальним процесом, створення онлайн тестових продуктів, навчальні ігри, широке використання в навчальному процесі соціальних мереж, розширення віртуальних можливостей бібліотек.

Костенко Лариса⁵³

Управління освіти Кропивницької міської ради
м. Кропивницький, Україна

ORCID: [0000-0003-2930-7404](https://orcid.org/0000-0003-2930-7404)

E-mail: shkoda44@ukr.net

Стрюкова Оксана⁵⁴

Комунальна установа «Міський центр професійного розвитку педагогічних працівників Кропивницької міської ради»
м. Кропивницький, Україна

ORCID: [0009-0002-0409-0325](https://orcid.org/0009-0002-0409-0325)

E-mail: ostryukova@ukr.net

АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ ПЕДАГОГІВ: РОЛЬ ОСВІТНІХ ІНСТИТУЦІЙ

У даній статті розглянуто поняття акме, акмеології, що використовується у навчанні дорослих, з урахуванням їхніх потреб та можливостей. Представлено акмеологічний підхід як інструмент для розвитку потенціалу та самореалізації особистості. Також показано роль освітніх інституцій у процесі професійного зростання педагогічних працівників. Наведено приклади успішної реалізації проектів по створенню сприятливого навчального середовища, розвитку навичок та компетенцій, підтримки педагогічних кадрів.

Ключові слова: акмеологічний підхід, професійне зростання, освіта дорослих, центри професійного розвитку.

The Acmeological Approach in Teaching Teachers: the Role of Educational Institutions.
This article examines the concept of acme, acmeology, which is used in the education of adults, taking into account their needs and capabilities. The acmeological approach is presented as a tool for the development of potential and self-realization of the individual. The role of educational institutions in the process of professional growth of pedagogical workers is also shown. Examples of successful implementation of projects

⁵³©Костенко Лариса (Kostenko Larysa)

⁵⁴©Стрюкова Оксана (Striukova Oksana)

to create a favorable educational environment, develop skills and competencies, and support pedagogical staff are given.

Keywords: an Acmeological Approach, a Professional Growth, an Adult Education, Professional Development Centers.

Вступ. Трансформація сучасної освітньої системи є надзвичайно важливим завданням для суспільства та держави, адже її розвиток має прямий вплив на якість життя громадян. У відповідь сучасним викликам, в Україні була запроваджена освітня реформа «Нова українська школа», завданням якої є створення інклюзивного та якісного освітнього середовища, що сприяє формуванню критичного мислення, творчих навичок і ключових компетентностей особистостей готових до життя в сучасному світі.

Мета, методи і підходи. У рамках концепції Нової української школи, одним із ключових напрямків реформування, стала модернізація змісту освіти – зміна глобальних принципів: від навчання з метою виконання конкретних завдань до уявлення про неперервне навчання протягом життя. Ключовими агентами позитивних трансформацій у цьому процесі є педагогічні працівники.

Нині суспільство та держава потребують від вчителів необхідних компетенцій, здатності до рефлексії та готовності до змін. Нового рівня професійної діяльності кожного педагога можна досягти лише через постійний розвиток, самореалізацію і самовдосконалення.

Акмеологічна педагогіка надає можливість вчителю розвивати свій внутрішній потенціал, що є основою професіоналізму і майстерності, формує професійний імідж, сприяє кар'єрному зростанню.

Поняття «акме» (з грецької мови – «вершина», «найвища точка») у широкому розумінні означає найбільший розвиток чи досягнення в якій-небудь сфері. «Акме», у контексті освітньої діяльності, досліджували різні вчені, зокрема С. Генкал, О. Гречаник, В. Григораш і М. Садовий.

Науковці Н. Ващенко, В. Вітюк та М. Гадецький, підкреслюють необхідність постійного самовдосконалення вчителів і прагнення досягнення найкращих результатів. Автори В. Гладкова і О. Дубасенюк розкривають суть акмеологічних технологій [2]. Б. Ананьєв обґрунтував сутність педагогічної акмеології як закономірності вищих досягнень у цілісному професійному і особистісному розвитку фахівців [3].

Вимоги до вчителів постійно зростають, що вимагає володіння новими компетентностями: оновлення методик, інформаційних технологій та формування сучасних концепцій потребують постійного професійного зростання, поліпшення якості фахових навичок і вмінь. Цей процес передбачає безперервний особистісний розвиток. Задача вчителя – навчитися динамічності та гнучкості: ставити перед собою мету, планувати дії, впроваджувати стратегії

та оцінювати свій прогрес і потенціал. Задача органів управління (всіх рівнів) – сприяти розвитку освітньої системи, підтримувати та заохочувати педагогічні кадри.

Основні результати. Потужним інструментом для забезпечення професійного зростання педагогічних працівників є втілення педагогічної акмеології, яка досліджує закономірності досягнення людиною найкращих результатів в системі безперервного навчання. Вона дозволяє заглибитися у вивчення акме кожної конкретної особистості, виявити фактори, що сприяють або перешкоджають його розвитку: «При вирішенні завдань розвитку професіоналізму завжди одним із центральних є питання: «що цьому розвитку допомагає, а що заважає?» Якщо перефразувати зазначене, то необхідно виявити умови й чинники, що сприяють або перешкоджають розвитку професіоналізму й становленню професіонала» [1]. Слід додати, що сьогодні ключову роль у поліпшенні доступу дорослих учнів до знань, відіграють передові технології. Комп'ютери, смартфони, планшети дозволяють скористатися навчальним матеріалом у будь-який час з будь-якого місця. Ера інтерактивності створила інформаційно-освітні середовища та цифрові інструменти, що забезпечують можливість самостійного навчання, відстеження та контролю процесу, автоматизації оцінювання. Таким чином, акмеологічний підхід в освіті дорослої людини є дуже актуальним. У цьому контексті, та враховуючи важливість підвищення якості освіти, як стратегічного пріоритету, в регіонах України створені центри професійного розвитку педагогічних працівників. Функціонування цих установ регламентоване постановою уряду від 29.07.2020 року № 672 «Деякі питання професійного розвитку педагогічних працівників». Відповідно до законодавства, з урахуванням потреб Кропивницької міської територіальної громади, створено комунальну установу «Міський центр професійного розвитку педагогічних працівників Кропивницької міської ради» (<http://cmsps.edukit.kr.ua/>).

Діяльність Центру спрямовано на надання підтримки педагогічних працівників у навчанні та розвитку; базується на принципах акмеології для організації освітнього процесу з урахуванням потреб та можливостей дорослих здобувачів освіти.

Центр забезпечує педагогічним кадрам консультативний супровід щодо планування й визначення траєкторії професійного зростання; супервізію; сприяє впровадженню компетентнісного, особистісно-орієнтованого, діяльнісного та інклюзивного підходів до навчання; здійснює моніторинг потреб у фаховому розвитку і враховує їх при організації своєї діяльності. Така практика реалізується через упровадження освітніх проєктів, спрямованих

на поглиблення знань і компетенцій у різних аспектах педагогічної діяльності та адаптування до конкретних освітніх умов:

– «Дистанційне навчання: калейдоскоп цифрових інструментів для вчителя» – практичне орієнтування на застосування електронних та мультимедійних засобів у процесі навчання (https://padlet.com/ksenia_antonova3/kaledoskop);

– «Інтерактивний вернісаж педагогічних знахідок» – комунікативна інтернет-платформа для обміну досвідом та ідеями (підходами, методами, технологіями) щодо впровадження Нової української школи (<https://vernica-z-2022.blogspot.com/>; <https://krop-vernissage-nush-2023.blogspot.com/>);

– «Я-Педагог! Впевнений старт» – фасилітаційні зустрічі, метою яких є особистісний розвиток молодих педагогів (<https://sites.google.com/view/kropyvnytskyi-osvita-hab>).

Діяльність Центру сприяє формуванню мережі співробітництва між педагогічними кадрами, закладами, управлінням освіти та іншими інституціями у цій галузі. Тісна співпраця з міським управлінням освіти над плануванням та реалізацією професійного розвитку забезпечує обмін досвідом та спільне розв'язання професійних завдань. Управління освіти відповідає за стратегічне планування та формування освітньої політики у громаді, здійснює координацію і контроль за розвитком освіти на різних рівнях, сприяє підтримці Центру ресурсами для діяльності, його фінансуванню.

Водночас, Центр забезпечує управління інформацією про потреби вчителів у підвищенні кваліфікації, результатами оцінки їх професійної діяльності, пропозиціями щодо вдосконалення освітніх програм. Ця співпраця забезпечує системний підхід до професійного удосконалення вчителів та впровадження інновацій у сферу освіти. З метою удосконалення професійної компетентності педагогічних працівників та набуття ними нових цифрових компетенцій, управлінням освіти та Центром успішно реалізовано ряд спільних проєктів:

– «Подолання цифрової освітньої нерівності: інноваційний прорив» - грантова програма на 2,850 мільйонів гривень для модернізації кабінетів (початкової освіти, інклюзивного навчання, математики, дошкільних закладів) та навчання педагогів по удосконаленню цифрової компетентності;

– «Профмарафон: Вчитель онлайн» – тематичні онлайн-зустрічі з креативними педагогами міста, викладачами закладів вищої освіти країни, тренерами міжнародних освітніх програм;

– «Розумна дошка» – фестиваль освітян, що вже працюють або хочуть працювати з мультимедійними засобами навчання MozaBook, Smart Notebook;

– «Дистанційне навчання учнів 1-11 класів» – інтернет-платформа яка містить близько тисячі уроків (<http://surl.li/bparh>);

– «Підготовка до НМТ-2022» та «Підготовка до НМТ-2023» – онлайн-середовища взаємодії вчителів та учнів 11-класів для підготовки до оцінювання рівня здобутої шкільної освіти (<http://surl.li/hcssd>).

Висновки. Підсумовуючи роль освітніх інституцій у застосуванні акмеологічного підходу до професійного розвитку педагогічних працівників, можна виділити кілька діяльнісних аспектів: підтримка професійного зростання: проведення тренінгів, вебінарів, майстер-класів та інших форм навчання; створення сприятливого навчального середовища: індивідуалізація цільових орієнтирів, з урахуванням інтересів та потреб; забезпечення доступу до актуальної та практичної інформації: навчальних матеріалів, технологій для ефективною підтримки самоорганізації та саморегуляції; фасилітація розвитку навичок і ключових компетенцій: комунікативних вмінь, лідерства, критичного та творчого мислення.

Список використаних джерел

1. Вакуленко В. М. Педагогічна акмеологія: досягнення і проблеми. *Філософія освіти*. 2006. Вип. 3(5). URL: <http://surl.li/hctps> (дата звернення: 30.05.2023).
 2. Дубасенюк О. А. Передумови розвитку акмеологічного середовища для підготовки педагога-професіонала: досвід і перспективи розвитку. У В. О. Огнев'юк (Ред), *Акмеологія – наука XXI століття* Київ: Вид-во Київського університету імені Бориса Грінченка. 2011. С. 22–27.
 3. Сотська Г. І. Акмеологічний підхід у педагогічній освіті України. *Edukacja dla przyszłości w świetle wyzwań XXI wieku*. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/709238/> (дата звернення: 30.05.2023).
-

Мерзлякова Олена⁵⁵

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського
м. Київ, Україна

ORCID: [0000-0002-4035-9144](https://orcid.org/0000-0002-4035-9144)

E-mail: olena.merzliakova@gmail.com

ФОРМИ І МЕТОДИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Публікацію присвячено новітнім методам навчання вчителів в системі післядипломної педагогічної освіти. Застосовано на практиці принципи взаємодії з учителями, узгоджено з ідеями К. Пагано. Запропоновано форми реалізації зазначених ідей у практиці дистанційної післядипломної освіти вчителів.

Ключові слова: інформаційна грамотність, післядипломна освіта, дистанційне навчання.

Forms and Methods of Developing Teacher's Information Literacy in the System of Post-Graduate Education. The publication is devoted to the newest methods of teaching teachers in the system of postgraduate pedagogical education. The principles of

⁵⁵©Мерзлякова Олена (Merzliakova Olena)